

A.F. Tempelaar

Het MAB vóór 50 jaar

mei 1937

M. Pimentel beschrijft de economie en de accountancy in het nieuwe Palestina. In 1923 hadden alle bij de Volkenbond aangesloten landen het mandaat over Palestina toegekend aan Engeland, met de opdracht het land zo te besturen, dat de vestiging van een Joods Nationaal Tehuis verzekerd werd.

Na een beschouwing over de landbouw (oorspronkelijk in hoofdzaak collectivistisch) en over de zich ontwikkelende industrie (in 1935 was het aantal bedrijven, van verschillende aard, gegroeid tot 1440), bespreekt Pimentel de accountancy.

Zowel de administratieve voorschriften als het accountantsberoep zijn op Engelse leest geschoeid. Voor de vennootschappen geldt een soort Companies Act, met inbegrip van de verplichte accountantsverklaring. Bij civiele procedures kunnen de boeken alleen dan in geding worden gebracht, wanneer zij behoorlijk zijn bijgehouden, zonder blanco tussenruimten welke tussenvoegingen mogelijk maken en zonder doorhalingen of kanttekeningen. De boekhouding moet bij voorkeur in één der drie landstalen - Engels, Hebreeuws of Arabisch - worden gevoerd.

Het aantal accountants is gering, voor het merendeel zijn er Engelse accountants; er is één lid van het NIVA. De accountantsverklaring mag alleen worden afgegeven door accountants, die in bezit zijn van een license, afgegeven door de Palestijnse regering. In de praktijk worden deze alleen gegeven aan leden van erkende Engelse accountantsverenigingen.

Pimentel constateert grote verschillen tussen de Engelse en de Nederlandse beroepsopvattingen (onder andere ten aanzien van de voorraadopname). Hij vraagt zich af wat voor een lid NIVA, die zijn praktijk in het buitenland uitvoert (bijv. in Palestina) prevaleert: de opvatting ter plaatse of de Nederlandse. P. meent dat de in het buitenland werkende Nederlandse accountant 'zich binnen zekere grenzen zal moeten aanpassen aan de heersende opvattingen van het land waar hij werkzaam is'. Wel heeft de schrijver enige twijfel en daarom zou het zijns inziens aanbeveling verdienen deze materie in het Reglement van Arbeid van het NIVA te regelen.

In de jaargang 1937 van het MAB komen opmerkelijk veel artikelen voor van de hand van A. M. Groot. Zij hebben alle betrekking op die vervoersproblemen, waarbij de Nederlandse spoorwegen direct of indirect betrok-

ken zijn. In het mei-nummer gaat het over differentiële kosten en economisch vervoer. De kern van het artikel betreft de problematiek van de prijsvorming bij retourvrachten. Die problematiek geldt voor iedere vervoerder, zowel voor lijndiensten als voor de wilde diensten van ongeregeld vervoer. Een groot aanbod van vervoer in een bepaalde richting schept chaos in de prijsvorming van retourvrachten. De voor de terugweg beschikbare vervoerscapaciteit zal veelal het beschikbare aanbod van retourvracht in sterke mate overtreffen. Praktisch alles wat men voor een retourvracht beurt is meegenomen; de echte directe kosten van die vracht zijn relatief gering. Gevolg: een harde concurrentie, uitlopende op concurrentievervalsing.

De schrijver constateert, dat de systematische prijsvorming, een van de eerste voorwaarden voor het normaal functioneren van de economische wetten in onze maatschappij, die op het principe van de vrije ruil is gebaseerd, in het vervoerswezen danig is verstoord. Dat heeft volgens Groot ook veel gevolgen voor de Nederlandse Spoorwegen, die tot op zekere hoogte aan een bepaalde uniformiteit van tarieven is gebonden en verplicht is te vervoeren, ook al is dat vervoer niet lonend. In de tijd dat er nog maar matige concurrentie was, was dat niet zo erg. Het verlies door onrendabel vervoer werd wel gecompenseerd door winstgevend vervoer. Maar dat is nu, volgens Groot, voorbij.

In publikaties op het gebied van de verkeerseconomie wordt een felle strijd gestreden over de vraag wie de schuld draagt voor deze onhoudbare toestand. Maar daar lost men het probleem zelf niet mee op.

Een bij de Tweede Kamer ingediend wetsontwerp inzake stichtingen wordt door J. J. M. H. Nijst besproken. Het ontwerp erkent slechts stichtingen, die niet het maken van winst ten doel hebben. In de doelstelling moet de menselijke activiteit in verband met het afgezonderde vermogen tot uitdrukking zijn gebracht, aangezien een dood vermogen naar de mening van de wetgever geen rechtssubject kan zijn. De oprichtingsacte dient notarieel te zijn verleden. Op straffe van nietigheid moet het stichtingsreglement bevatten: naam, doel en aanvangskapitaal, de wijze waarop bestuurders dienen te worden benoemd en zo mogelijk ook de namen van de eerste bestuurders. De wet zal niet van toepassing zijn op kerkgenootschappen, kerkelijke instellingen en stichtingen met een godsdienstig doel, alsmede op stichtingen bedoeld in de Armenwet. De stichting is rechtspersoon 'uit kracht van haar rechtsgeldig bestaan'. Zij moet in een centraal openbaar register worden ingeschreven.

Het ontwerp regelt repressief toezicht door de rechterlijke macht. Voorts kan een bestuurder die iets doet of nalaat in strijd met de wet of het stichtingsreglement, dan wel zich schuldig maakt aan wanbeheer, door de rechtbank worden afgezet. De Officier van Justitie kan bij ernstige twijfel aan de juiste naleving van de wet of het reglement of aan de juistheid van het gevoerde beheer inlichtingen vragen, benevens openlegging van de boeken en bescheiden en vertoning van waarden. Werkt de bestuurder hieraan niet mee, dan kan hij door de rechtbank worden afgezet.

In het april-nummer (1937) van het MAB werd medegedeeld, dat er een internationaal accountantscongres in Rome zou zijn. De redactie van het MAB had ernstig bezwaar gemaakt tegen de aankondiging, dat het hier om een *internationaal* congres zou gaan, aangezien de organisatoren zonder voorkennis en zonder medewerking van buitenlandse instituten te werk waren gegaan en er op het congres alleen Italiaanse inleiders zouden zijn. In het mei-nummer wordt medegedeeld dat het congres enkele maanden wordt uitgesteld met de motivering, dat men aldus hoopt op een grotere deelname uit het buitenland. Ook kan men rapporten indienen, waarvoor de termijn van inzending wordt verlengd.

De redactie van het MAB reageert als volgt: 'Het doet ons genoegen, dat het Comité eindelijk blijkt geeft van eenig begrip voor hetgeen organisatoren van een internationaal congres jegens het buitenland verplicht zijn. Maar bevredigd zijn wij geenszins. Van overleg met het buitenland is geen sprake geweest; waarom zou het buitenland zich dan voor dit congres interesseren?' Spreekwoordelijk zijn er meer wegen die naar Rome leiden. Die van het internationale accountantscongres echter niet: in de tijdreeks dezer congressen komt Rome nog steeds niet voor.